

22. Bedömning av samarbetssamtalens lämplighet

Hur är kartläggningen framtagen?

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöds, MFoFs kartläggning och bedömning av risk är framtagen med stöd av referensgruppens¹ erfarenheter och rutiner. MFoF har även tagit del av Socialstyrelsens manualer för FREDA för socialtjänstens arbete mot våld i nära relationer, AUDIT för socialtjänstens arbete mot alkohol och DUDIT för socialtjänstens arbete mot droger.

Kartläggningen används i samband med de första enskilda samtalen med föräldrarna.

Syfte

Syftet med kartläggningen är att ge samtalsledare stöd i att ta reda på om det finns risker runt den aktuella familjen och bedöma om det är lämpligt att genomföra gemensamma samarbetssamtal alternativt enskilda samtal samt om samtalen kan genomföras i annan form.

Frågorna behöver anpassas till aktuella riskområden

Frågorna om risker nedan behöver anpassas till den eller de risker som är aktuella för det specifika föräldrparet och barnet. I den här kartläggningen omnämns huvudsakligen frågor om hot eller våld i nära relationer. Andra risker som kan vara aktuella att undersöka är exempelvis risken för missbruk, kriminalitet, psykisk ohälsa, hedersrelaterat våld och förtryck och andra problem i familjen. Frågorna är omfattande och kan upplevas påfrestande varför en förälder kan behöva erbjudas flera samtalstillfällen.

¹ Inom ramen för framtagandet av utbildningsmaterialet om samarbetssamtal deltog tre referensgrupper, chefer, samtalsledare och yrkesverksamma inom familjerättens verksamhet som tidigare deltagit i utbildning om samarbetssamtal. Några av dessa deltagare har delat med sig av sina erfarenheter kring bedömning av risk i samband med samarbetssamtal.

Misstanke om att ett barn far illa

Samtalsledaren har ett ansvar för att bedöma när barnets situation är sådan att det kan vara aktuellt att informera ansvarig enhet inom nämnden om att den kan behöva göras en utredning enligt 11 kap. 1 och 2 §§ socialtjänstlagen (2001:459), SoL. En samtalsledare är också skyldig att genast anmäla till en annan nämnd om samtalsledaren i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa (14 kap. 1 § SoL).

Om föräldrar behöver stöd

Om det framkommer att föräldrarna behöver hjälp eller stöd hänvisas de till den verksamhet som tillhandahåller denna insats.

Hur ska kartläggningen och bedömningen användas?

Kartläggningen och bedömningen används vid det inledande samtalet för samarbetsamtal. De inledande samtalen sker med vardera föräldern enskilt. Därefter görs en riskbedömning av om samtal ska ske och om de ska ske gemensamt eller enskilt.

Den samtalsledare som intervjuar behöver ha kunskap om våld i nära relationer, våldsutövande inom ramen för en hederskontext, alkohol- och drogproblematik, psykisk ohälsa m.m.² Den som använder manualerna för FREDA³, AUDIT⁴ och DUDIT⁵ behöver vara bekant med dessa.

² Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöds allmänna råd om socialnämndens ansvar för vissa frågor om vårdnad, boende och umgänge; HSLF-FS 2017:51 och 4 kap. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer SOSFS 2014:4.

³ [Manual för FREDA \(socialstyrelsen.se\)](https://www.socialstyrelsen.se/manual-for-freda)

⁴ [AUDIT \(Alcohol Use Disorders Identification Test\) - Socialstyrelsen](https://www.socialstyrelsen.se/audit)

⁵ [DUDIT \(Drug Use Disorders Identification Test\) - Socialstyrelsen](https://www.socialstyrelsen.se/dudit)

Inledande frågor

Vi kommer att ställa några inledande frågor om vad du som förälder vill ha hjälp med, hur samlevnadstiden varit, hur den har påverkat barnet och dig samt hur situationen ser ut idag för barnet och för dig som förälder. Det inledande samtalet görs enskilt med var och en av er. Det görs för att ni båda ska få samma möjlighet och utrymme för att berätta om er situation.

1. Berätta varför du är här och på vilket sätt vi kan hjälpa dig?
2. Berätta om er relation. Hur länge har ni levt tillsammans? När separerade ni? Vem tog initiativet till separationen? Vad var skälet till separationen? Accepterar ni båda separationen?
3. Förbered föräldern på att du nu kommer att ställa frågor om våld, våldsutövande inom ramen för en hederskontext, missbruk, kriminalitet och psykisk ohälsa m.m.
4. Hur upplever du din och din medförälders fysiska och psykiska hälsa?
5. Hur uppfattar du din och din medförälders barnets/barnens fysiska och psykiska hälsa?
6. Hur ser dina egna och din medförälders alkohol/drogvanor ut? Skattning kan ske med hjälp av AUDIT och DUDIT.
7. Har du/medföräldern varit inblandad i någon form av kriminalitet och/eller blivit dömd för något brott någon gång?
8. Har du/medföräldern utsatt någon för någon form av våld? Skattning kan ske med FREDA.
9. Det är vanligt att alla föräldrar är oense ibland. Vad händer när du och din medförälder har olika åsikter?.
10. Hur har ert värsta bråk (fysiskt eller psykiskt) sett ut? Hur har den värsta situationen sett ut när det gäller egen eller medförälders psykiska hälsa, missbruk, kriminalitet etc.?
11. Vad skulle din medförälder säga om den händelsen?
12. Hur blev det för barnet/barnen när ni grälade eller bråkade?
13. Har barnet varit utsatt för våld eller sett eller hört när någon av er föräldrar utsatt medföräldern för våld, hot, annan fara eller obehag?
14. Hur har ni löst frågor om vårdnad, boende och umgänge för barnet/barnen? Vad har varit bra och vad har varit mindre bra för er som föräldrar? För- och nackdelar för barnet?
15. Vad tycker barnet/barnen om era lösningar?
16. Hur ser din och din medförälders ekonomi ut? Har du eller din medföräldern skulder, hur stora och varför (exempelvis spelskulder)?
17. Hur fattar ni idag gemensamma beslut om barnen?
18. Hur mår du just nu?

Säkerhetsfrågor

19. Finns det kontaktförbud? Har det respekterats?
20. Hur orolig är du för att samtala i samma rum som din medförälder? Vad är du orolig för?
21. Finns det en risk för att du går med på överenskommelser mot din vilja? På vilket sätt?
22. Är enskilda samtal möjliga för att du ska känna dig trygg?
23. Finns det några alternativa samtalsformer för att du ska känna dig trygg, exempelvis skyttelmedling?
24. Är det ett tryggt och säkert alternativ för dig att komma och gå före eller efter medföräldern? På vilket sätt?
25. Känner du dig trygg om du har med dig en stödperson som väntar i väntrummet?
26. Är det något annat du vill framföra som har med säkerheten att göra?

Bedömning av risk och genomförande av samtal

Efter kartläggningen bedömer samtalsledaren om det finns en risk för att genomföra gemensamma samtal. Om det finns en risk behöver samtalsledaren bedöma om det finns särskilda lösningar för att samtalen ändå ska kunna genomföras.

Bedömningen görs genom att sammanställa risk och skyddsfaktorer utifrån denna kartläggning. Om det är lämpligt med samarbetsamtal behöver samtalsledaren ta ställning till i vilken form de fortsatta samtalen kan genomföras. Om samtal är olämpligt informeras föräldrarna endast om att samarbetsamtal ej kan erbjudas. Om samtalsledaren bedömer att fortsatta samtal kan ske gemensamt eller enskilt informeras föräldrarna om hur och när de fortsatta samtalen kommer att ske.